

BULETINUL
COMISIUNII
MONUMENTELOR ISTORICE

PUBLICAȚIUNE TRIMESTRIALĂ

1 9 3 7

MINISTERIUL INSTRUCȚIUNII PUBLICE ȘI AL CULTELOR
MINISTRU: C. ANGELESCU
COMISIUNEA MONUMENTELOR ISTORICE

PREȘEDINTE: N. IORGA

Membri: IOAN ANDRIEȘESCU, PETRU ANTONESCU, ALEXANDRU LAPEDATU, CONST. MOISIL,
PR. NIC. POPESCU, VICTOR G. ȘTEFĂNESCU ȘI ARTUR VERONA.
Secretar-Director: VIRGILIU N. DRĂGHICEANU.

C U P R I N S U L

T E X T :

	<u>Pagina</u>
N. GHICA-BUDEȘTI: Ceva despre Biserica Mănăstirii Tismana.	145
AL. BĂRCĂCILĂ: Cetatea Severinului (inceput de cercetări arheologice)	149
N. GHICA-BUDEȘTI: Artele minore bizantine și romane.	167
L. MOGA: Lămuriri cu privire la vechimea Bisericii Sf. Pantelimon din București (o rectificare).	175
L. MOGA: Un plan înzidat de la 1847 al unui sector din orașul București.	179
<i>Comunicări:</i> N. Ghica-Budești: Recensie.	185
<i>Cronică</i> de N. Iorga	189
<i>Oficiale:</i> N. Ghica-Budești: Raport privitor la lucrările Serviciului tehnic al Comisiunii Monumentelor Istorice pe anul 1935.	190
Resumat frances	192

ILUSTRĂȚIUNI:

	<u>Pagina</u>		<u>Pagina</u>
<i>Cetatea Severinului.</i>		Fig. 18. — Piese de la construcția și mobilierul capelei; la mijloc, un mojar.	158
Fig. 1. — Păretele nordic al turnului de Nord-Est.	149	Fig. 19. — Materiale romane; a, fragment de monument funerar; b, fragment de inscripție; c, din mozaic de pardoseală; d, greutate; e, corn de cerb; f, dintr'un vas de piatră.	158
Fig. 2. — Bloc din colțul de Sud-Vest al turnului de Nord-Est	150	Fig. 20. — Ghiulele de piatră.	159
Fig. 3. — Capela din incinta cetății	150	Fig. 21. — Țeavă de tun de bronz; a, pila și diferite obiecte de fier și de bronz	159
Fig. 4. — Vatra de la Nord de capelă.	151	Fig. 22. — Fragmente din țevi de tun de bronz a, d, culată e, și bulgăre de bronz f.	159
Fig. 5. — În păretele exterior al naosului capelei, locul ușii astupate	151	Fig. 23a. — Fragmente de ceramică.	160
Fig. 6. — Fața zidului estic al incintei interioare	152	Fig. 23b. — Fragmente de ceramică.	161
Fig. 7. — Zidul estic al incintei, din dreptul capelei către turnul de Nord-Est.	152	Fig. 24. — Fragmente de vase smălțuite	161
Fig. 8. — Vatra de la Sud de capelă. În fund blocuri căzute de la capelă, iar în spatele lor blocuri doborâte din zidul de incintă.	153	Fig. 25. — Ceramică ornamentală smălțuită.	162
Fig. 9. — Cuptorul alăturat la zidul estic al incintei, la Sud de capelă.	153	Fig. 26. — Ceramică ornamentală smălțuită.	162
Fig. 10. — Pragul de sus boltit al porții din zidul sudic al incintei interioare, înainte de săpături.	154	Fig. 27. — Fragment de inscripție de la capela cetății.	162
Fig. 11. — Poarta din zidul sudic al incintei interioare.	154	Fig. 28. — Cruce săpată în piatră (jos la mijloc), în materialul urnit din zidul vestic al turnului de Sud-Est.	163
Fig. 12. — Din turnul sud-estic spre poarta pătrunsă în zidul incintei interioare.	155	Fig. 29. — Cruce incisată pe un conglomerat de pietriș.	163
Fig. 13. — Zidul sudic al turnului de Sud-Est: a, parament și blocaj interior; b, zidul sudic al incintei interioare; c, prelungirea spre Sud a zidului vestic al turnului	155	Fig. 30. — Inscriptia onorifică pentru împăratul Caracalla, găsită în capela cetății	163
Fig. 14. — Zidul sudic al incintei interne (în fund); la dreapta zidul vestic al turnului de Sud-Est.	156	Fig. 31. — Capela cetății, după schița din 1915: A, A, mese de zidărie; a, â, ă, firizi; D, inscripția lui Caracalla; c, pilaștri; B, picioare de stâlpi, din zidărie; E, Ț, ziduri barbare	164
Fig. 15. — Zidul estic al incintei exterioare; în fund, turnul rotund	156	Fig. 32. — Planul cetății, ridicat de Teohari Antonescu.	164
Fig. 16. — Zidul estic al incintei exterioare, spre Sud de turnul rotund.	157	Fig. 33. — Planul cetății, ridicat de contele Marsigli.	165
Fig. 17. — Aghiasmatarul capelei	157	Fig. 34. — Planul cetății, ridicat în 1936; a, zidul turnului nordic; b, c, turnuri; d, cuptor; e, f, capela și presupuse morminte.	166

	Pagina		Pagina
<i>Comunicări.</i>			
Fig. 1. — Fragment de relief votiv mithriac de Botoșești-Paia (Dolj)	132	Fig. 7.— Obiecte și arme preistorice din Bârboiu-Mehedinți și Cernătești-Dolj	135
Fig. 2. — Mercurius. Bronz din Botoșești-Paia (Dolj).	133	Fig. 8.— Troiță de stejar de la fântâna din Dealul Calului, com. Cernătești-Dolj	136
Fig. 3. — Ceramică romană de pe Valea Pâii, com. Botoșești-Paia (Dolj)	133	Fig. 9.— Cula Cernăteștilor, com. Cernătești-Dolj	136
Fig. 4. — Cetatea de pe Valea Botoșești, com. Botoșești-Paia (Dolj)	134	Fig. 10.— Cruciuliță de alamă; inel de bronz; două monede dace.	137
Fig. 5. — Fragmente de cărămidă (a), cârpiciu (b), zgură metalică (c), de la cetatea Botoșești (Dolj).	134	Fig. 11.— Fragment de sculptură în lemn de la vechea biserică de lemn din Bârboiu-Mehedinți.	137
Fig. 6. — Fragmente de ceramică de la cetatea Botoșești (Dolj)	135		
		<i>Cronică.</i>	
		Fig. 1.— Bisericuța din Zywieck (Polonia)	143

R E D A C Ț I A :

SECRETARIATUL COMISIUNII MONUMENTELOR ISTORICE

BUCUREȘTI. — STRADA GENERAL BERTHELOT No. 26.

Secretar-Director : VIRGILIU N. DRĂGHICEANU.

Fiecare fasciculă apare în două ediții :

Ediția pe hârtie chromă, Lei 120. — Ediția pe hârtie velină, Lei 90.

R A P O R T

PRIVITOR LA LUCRĂRILE SERVICIULUI TECHNIC AL COMISIUNII MONUMENTELOR ISTORICE PE ANUL 1935

DE N. GHICA-BUDEȘTI.

—o—

Lucrările subvenționate de Stat au avut de suferit ca și în anii precedenți din cauza întârzierii cu care se obțin sumele aprobate pe tabloul de lucrări și din cauza formalităților contabilicești.

Numărul și importanța lucrărilor ce se execută din fondurile particulare, ale parohiilor sau ale donațiilor sânt, din contra, în creștere.

Lucrările de restaurare mai importante ce s'au executat în acest an sânt următoarele:

1. *La biserica Crețulescu din București* lucrările, executate din fondurile Eforiei respective, au fost în continuare la bazele turelor, unde s'a terminat zidăria și betonul armat. Apoi s'a executat șarpanta și așteriala acoperișului de la corpul bisericii, învelindu-se provisoriu cu carton gudronat.

2. *La biserica din Rebegești (Ilfov)* lucrările, studiate și pregătite din anul 1934, s'au executat în cele mai bune condițiuni, ridicându-se biserica cu circa patru metri în sus, cu verniere, după ce s'a consolidat monumentul printr'o centură de beton armat, executată supt temelile sale.

S'au reparat de asemenea tencuielile exterioare și s'a refăcut învelitoarea cu șită, făcându-se și o mică clopotniță de beton armat în curte.

În interiorul bisericii, care conține frumoase zugrăveli din veacul al XVII-lea, ele s'au acoperit cu pânze lipite, spre a se păstra neatinse acele zugrăveli în timpul lucrărilor. În jurul bisericii s'a făcut nivelarea terenului prin umplutură, un trotuar în jurul bisericii și împrejmuirea locului.

Lucrările s'au executat de către dd. ingineri Tiberiu Eremia și Emil Prager din fondurile Primăriei București, Direcția U. C. B., și supt controlul Comisiunii Monumentelor Istorice.

3. *La biserica din comuna Stâlpul (Buzău)* s'au început lucrările de restaurare conform planurilor aprobate de C. M. I.

4. *La biserica Mănăstirii Pobrata, județul Baia,* s'au terminat restaurarea ferestrelor, degajate de supt zidăriile care le astupau.

5. *La biserica Mănăstirii Tismana din județul Gorj,* materialele necesare fiind aprovisionate, s'a executat refacerea acoperișului bisericii și învelitoarea bisericii.

6. *La Biserica Episcopală din Curtea-de-Argeș* s'a reparat învelitoarea din foi de plumb, care de câțva timp se găurește mai ales în partea din spre Miazăzi, care este mai expusă soarelui. Se pare că aceste stricăciuni se datoresc faptului că învelitoarea de plumb este așezată direct pe zidăria bolților lucrate cu ciment și că plumbul este atacat de ciment.

Același defect s'a constatat și la învelitoarea Mitropoliei din Târgoviște, care este de aramă și tot astfel așezată direct pe bolți.

7. *La biserica Mihai-Vodă din București* s'au continuat lucrările în regie, care se execută de către parohie.

În Muntenia s'au făcut, între altele, următoarele lucrări de întreținere:

La chiliile Mănăstirii Antim din București s'a făcut consolidarea șarpantei acoperișului în partea din spre Nord-Est și s'a învelit cu olane.

La biserica din Mărcuța (Ilfov) s'au făcut în regie, prin parohie, lucrări de întreținere.

La biserica mănăstirii Văcărești de lângă București s'a înlocuit o coloană de piatră de la pridvor, pe latura din spre Miazăzi cu alta nouă, de piatră lucrată la fel. A trebuit a se lua aici măsuri de precauțiune, proptindu-se cu multă grijă zidurile din prejurul coloanei peste care se razimă turla de peste pridvor.

La Giurgiu s'au terminat lucrările de restaurare a turnului din centrul orașului, executate în anul precedent.

La clopotnița mănăstirii Negru-Vodă din Câmpu-Lung s'a refăcut șarpanta turlei, ce fusese distrusă de un incendiu, și s'a învelit cu tablă zincată arămită. S'a refăcut cornișa de zid unde era stricată și s'au executat două planșe de beton armat

În interiorul clopotniții, punându-le în legătură printr'o scară cu trepte de lemn.

Tot în Câmpulung s'a reparat casa veche, vecină cu clopotnița, unde se afla Museul orașului: i s'a făcut șarpanta din nou și învelitoarea cu șită, după ce s'au învelit zidurile la partea lor superioară.

La biserica Maica Precista din Ploești s'au făcut importante lucrări de restaurare din fondurile adunate de enoriași, conform proiectului aprobat de C. M. I., așa că această biserică, ce nu prezintă mult interes arheologic, a fost complet înnoită în stilul bisericilor noastre vechi.

La biserica din Curtișoara, Gorj, s'au executat lucrări curente de întreținere.

La biserica Filip din Vălenii-de-Munte s'a învelit din nou cu șită o parte din biserică.

În Moldova activitatea particulară este mai redusă.

La biserica Golia din Iași s'a făcut restaurarea ferestrelor; lucrări de întreținere s'au făcut la Precista din Bacău, la mănăstirea Bogdana, la Huși, etc.

La Sfântul Ioan din Vaslui s'au făcut planuri pentru o clopotniță și pentru amenajarea grădinii din jurul bisericii. Parohiile din Moldova dau de câțva timp dovadă de o mai bună gospodărire și monumentelor istorice li se dă o mai mare atenție, enoriașii silindu-se a aduna bani pentru păstrarea lor în mai bune condițiuni decât până acum.

Acest ultim raport al subsemnatului este incomplet, fiindcă nu am putut căpăta toate rapoartele de activitate ale arhitecților Comisiunii.

N. GHICA-BUDEȘTI, *Sur l'église du couvent de Tismana*. — Elle conserve, malgré les études récentes, son secret. Observations sur les hypothèses de M. Drăghiceanu.

AL. BĂRCĂILĂ, *La forteresse de Severin, commencement de recherches archéologiques*. — L'auteur a découvert ce qui reste du château des Hongrois d'environ 1500, mais, à côté d'une chapelle et des restes des murs, aussi des inscriptions romaines et autres éléments anciens. Il rappelle l'histoire de la forteresse.

N. GHICA-BUDEȘTI. — *Arts mineurs byzantins et roumains*. Analyse des ouvrages de MM. L. Bréhier et N. Iorga.

L. MOGA. — *Sur l'origine de l'église de St. Pantéleimon à Bucarest*. L'auteur donne le texte d'une

délimitation de cette petite église, qui existait encore au commencement du XIX-e siècle.

L. MOGA, *Un plan inédit, daté de 1847, d'un secteur de la ville de Bucarest*. Analyse minutieuse des données de ce plan.

N. GHICA-BUDEȘTI. — *Compte-rendu sur l'ouvrage de M. Grégoire Ionescu, Histoire de l'architecture roumaine*.

Chronique. — N. Iorga sur le prétendu sabre de l'empereur Constantin Paléologue, sur l'inscription de l'église de Zlatna (Transylvanie), qui est du XVI-e siècle, et sur l'épitrachile de Radu Buzescu, même époque. Quelques notes sur l'église de Hurezi et sur un livre de voyage de M. E. O. Hoppe.

Rapport sur les travaux de la Commission en 1935